

Taal Onderzoek Je Zo

Handleiding bij verkenning *Hoe populair is jouw voornaam?*

Onderwerp van deze verkenning

In deze verkenning doen leerlingen onderzoek naar de populariteit van voornamen van bekende Nederlanders. Daarvoor maken ze gebruik van de Nederlandse Voornamendatabank van het Meertens Instituut. Daarin zijn alle Nederlandse voornamen te vinden, inclusief een verklaring waar de naam vandaan komt. Voor de meeste namen kun je ook een verspreidingskaart zien (waar in Nederland komt deze naam voor) en een populariteitsgrafiek waarin je ziet hoeveel mensen per jaar bij geboorte die naam hebben gekregen. De gegevens gaan terug tot 1880.

Leerdoelen

De Populariteit van Voornamen spoort leerlingen aan om een onderzoekende houding aan te nemen. In drie stappen gaan zij aan de slag met korte maar uitdagende opdrachten, die niet alleen hun vakinhoudelijke kennis van de Naamkunde (als deelgebied van de Neerlandistiek) verrijken, maar die ook hun creatief en probleemoplossend vermogen versterken. Bovendien stimuleert deze verkenning specifiek de methodologische kennis van leerlingen op het gebied van digitale corpora. Leerlingen gaan aan het werk met twee databanken, de Nederlandse Voornamenbank (NVB) en de Nederlandse Familienamenbank (NFB). Ze leren hoe ze deze kunnen gebruiken voor het beantwoorden van een onderzoeksvraag. Het is de bedoeling dat ze via deze verkenning ervaring en zelfvertrouwen opdoen, waardoor ze ook in hun eigen onderzoek weten hoe ze van een dergelijk corpus gebruik kunnen maken. Op de website doen we enkele suggesties voor vervolgvragen die leerlingen volgens soortgelijke stappen kunnen beantwoorden in hun eigen onderzoek.

Een leerling die de verkenning Populariteit van Voornamen heeft afgerond, beschikt over de volgende kennis en vaardigheden:

- De leerling weet welke motieven een rol spelen bij naamgeving, vroeger en nu.
- De leerling weet dat regionale en sociale factoren van invloed kunnen zijn op naamgeving.
- De leerling heeft een beeld van het werk van een naamkundige en kent voorbeelden van verschillende naamdragers (het onderzoeksobject van de naamkundige).
- De leerling weet wat de Nederlandse Voornamenbank en de Nederlandse Familienamenbank zijn, hoe deze corpora tot stand zijn gekomen en hoe ze gebruikt kunnen worden voor onderzoek.
- De leerling kan een zoekopdracht uitvoeren in deze namenbanken, de spreidingskaarten en grafieken lezen en correct interpreteren.
- De leerling weet dat naamgeving onderhevig is aan trends.

Opbouw van de verkenning

De verkenning *Hoe populair is jouw voornaam?* is opgebouwd uit drie stappen die elk weer uit vier fasen bestaan. De stappen variëren in niveau van kennismaken (stap 1) tot verdiepen (stap 2) tot toepassen (stap 3). De vier fasen binnen elke stap volgen deze indeling in kennislagen: kennismaken, verdiepen, toepassen en afsluiten.

Stap 1	Kennismaken (Voornamen)
Fase 1.1 <i>kennismaken</i>	Welke motieven spelen een rol in de voornaamgeving?
Fase 1.2 <i>verdiepen</i>	Wat is naamkunde?
Fase 1.3 <i>toepassen</i>	Wat zijn voorbeelden van naamdragers? M.a.w. wat is het onderzoeksobject van de naamkundige?
Fase 1.4 <i>afsluiten</i>	Wat ga je op basis van dit uitgangspunt concreet onderzoeken in de volgende twee stappen van de verkenning? (van onderwerp naar concrete onderzoeksvraag)
Stap 2	Verdiepen (De Voornamenbank)
Fase 2.1 <i>kennismaken</i>	Wat is de Voornamenbank? Wat voor onderzoek doet men op het Meertens Instituut? En welke rol spelen de databanken daarin?
Fase 2.2 <i>verdiepen</i>	Hoe kun je meer te weten komen over je eigen naam in de Voornamenbank?
Fase 2.3 <i>toepassen</i>	Hoe kun je gebruikmaken van de populariteitsgrafieken om de populariteit van een naam te onderzoeken?
Fase 2.4 <i>afsluiten</i>	Wat heeft deze zoekopdracht je geleerd over de centrale onderzoeksvraag?
Stap 3	Toepassen (Eigen onderzoekje)
Fase 3.1 <i>kennismaken</i>	Hoe kun je de populariteit van voetbalnamen natrekken in de Voornamenbank?
Fase 3.2 <i>verdiepen</i>	Hoe kom je tot een eigen sample van te onderzoeken namen?
Fase 3.3 <i>toepassen</i>	Hoe kun je de populariteit van een eigen gekozen set namen bepalen?
Fase 3.4 <i>afsluiten</i>	Wat heeft het corpusonderzoek je geleerd over de centrale onderzoeksvraag? Leerlingen krijgen een suggestie aangereikt voor hun profielwerkstuk.

Materiaal

1.1	NEMO Kennislink, Doreen Gerritzen (2006): https://www.nemokennislink.nl/publicaties/voornamen-wat-zegt-je-voornaam-over-jou/
1.2	NEMO Kennislink, Reina Boerrigter (2006): https://www.nemokennislink.nl/publicaties/de-betekenis-van-namen/
2.2	Nederlandse Voornamenbank: https://www.meertens.knaw.nl/nvb/
2.3	Nederlandse Familienamenbank: https://www.cbgfamilienamen.nl/nfb/
3.1	NEMO Kennislink, Mathilde Jansen (2010): https://www.nemokennislink.nl/publicaties/hoe-populair-zijn-de-namen-van-onze-voetbaljongens/
3.4	Link naar informatie over naamkunde voor profielwerkstuk: https://www.profielwerkstuktaalkunde.nl/thema-s/naamkunde/

Antwoordmodel

Stap 1, fase 1:

1. Vroeger werd je vernoemd naar familieleden, nu kiezen ouders een naam die ze mooi vinden. Daardoor is er een grotere verscheidenheid aan namen.
2. Soms kun je eruit afleiden uit welke regio iemand afkomstig is of uit welke sociale klasse.

Stap 1, fase 3:

3. Namen van personen, plaatsen, huisdieren, boten, huizen, bedrijven, cafés. Maar ook bijvoorbeeld namen van websites, twitteraccounts, knuffeldieren, planten, planeten etc.

Stap 2, fase 2:

4. Eigen antwoord
5. Eigen antwoord
6. Eigen antwoord
7. Eigen antwoord

Stap 2, fase 3:

8. Nee, de naam Johan is altijd populair geweest, en laat een afname zien vanaf 1970.
9. De achternaam Cruijff is vrij zeldzaam in Nederland.

Stap 3, fase 1:

10. Robin, Wesley, Giovanni, Rafael en Ibrahim.

Stap 3, fase 2 en 3:

- 11/12. Eigen antwoord. Het is raadzaam om voor deze opdracht de klas in tweetallen op te delen. Per tweetal kunnen twee of drie namen worden uitgezocht. De namen die door meerdere tweetallen zijn onderzocht kunnen vervolgens door de leerlingen met elkaar vergeleken worden ter controle.

Deze verkenning en docentenhandleiding zijn ontwikkeld door Mathilde Jansen in het kader van de LOT-populariseringsprijs 2018.

www.taalonderzoekjezo.nl